

Сіль дорожча за золото

Божена Нємцова

Жив якось король і було у нього три доньки. Як постарів, замучили його сумніви, котру з них зробити королевою. Адже всіх трьох він любив однаково! Покликав одного дня король дівчат до себе й мовить:

– Донечки мої! Я вже старий і не відаю, скільки ще проживу на світі. Тому хочу вирішити, котрій із вас трон залишити. Але спочатку мені треба знати, як ви мене любите.

Старша донька відповіла:

– О, мій таточку! Ви мені дорожчі за золото, – і ніжно поцілувала батьківську руку.

– О, любий мій тато! Ви мені дорожчі за вінчальну фату. Заради Вас я і заміж не піду! – запевнила середня.

А найменша донька, Марійка, ніжно дивлячись на батька, сказала:

– Я, татуню, люблю Вас, як сіль.

– Ах ти, негіднице, ти любиш батька, як сіль? – накинулися на неї старші сестри.

Дуже розгнівався король на молодшу свою доньку. Любити батька, як сіль! Просту сіль, яка в кожного є, яку кожен може купити! Сіль, існування якої ніхто не помічає!

– Іди геть з моїх очей! – закричав король і додав: – Якщо настануть такі часи, коли сіль стане для людей дорожча за золото, приходь назад – я зроблю тебе королевою!

Марійка не могла не послухатись і тієї ж миті залишила палац. Вона дуже страждала від того, що батько її не зрозумів, адже вона любить його не менше, ніж сестри!

І пішла дівчинка світ за очі, слідом за вітрами, через гори і долини, поки не потрапила до густого лісу. Раптом, звідки не візьмись, з'явилася перед нею якась бабуса. Марійка чемно вклонилася. А старенька помітила її сльози і питає, чому вона плаче.

Все розповіла дівчинка новій знайомій, ще й додала, що зовсім не хоче бути королевою, а хоче, щоб батько вірив в її любов. Жінка про все це наперед знала, адже вона була мудрою віщункою.

Бабуса запропонувала дівчинці піти до неї на службу. Марійка була працьовитою і слухняною, тому відразу погодилася.

Поки молодша сестра служила у віщунки, дві старші тільки й знали, що розважалися. До батька лащилися, щодня вимагали у нього нові розкішні сукні та прикраси. Згодом стало королю зрозуміло, що це їм дорожче за нього. І часто згадував він Марійку, яка піклувалася про нього. Але ось біда, де її тепер шукати!

Якось влаштували у палаці бенкет горою. Та раптом прибігає до короля кухар:

– Все милостивіший король, у нас велика неприємність! – доповідає він схвильовано. – Вся сіль розмокла. Поки з далеких країн повернуться вози, скільки часу пройде! А чим зараз гостей пригощати, чим частування солити?

Король не знав, що і відповісти. Адже йому і на думку не спадало, що без солі людині не прожити. Розсердився володар, прогнав кухаря, наказав обходитися без солі.

Це були дивні гостини! Страви виглядали дуже красивими і апетитними, але їсти їх ніхто не став. Розгніваний король не знаходив собі місця.

Повсюди були розіслані гінці, щоб сіль принесли. Але ті поверталися з порожніми руками і доповідали, що по всій країні припаси солі розмокли. Вирядили вози за сіллю в інші далекі краї. Сіль стала дорожча за золото. Зрозумів тут король, що значить для людини сіль. Шкода йому стало, що доньку свою образив.

А Марійка живе собі в лісовій хатинці і не знає, що з батьком і сестрами сталося. Зате її господиня, мудра віщунка, про все знала. Говорить вона якось Марійці:

- Дитя моє, я казала тобі, що правда переможе. Час тобі додому повертатися.

- Ох, люба бабусенько, хіба я можу додому йти, адже батько мене бачити не хоче, - відповідає дівчинка, а сама плаче.

Тут віщунка їй розповіла, що сіль тепер дорожча за золото і дорогоцінне каміння. Шкода було Марійці залишати мудру жінку, але дуже вона за батьком скучила.

- Ти мені чесно служила, - сказала їй старенька, - і заслуговуєш на щедру нагороду.

- Нічого мені не треба. Дайте лише жменьку солі, щоб я батькові віднесла.

- Добре, якщо ти з такою повагою ставишся до солі, нехай у тебе буде її завжди вдосталь. Ось тобі хворостинка, як тільки відчуєш, що подув вітер з півдня, ступай за ним; пройдеш три долини, три гори - зупинись і вдар хворостинкою об землю. Розступиться земля, а ти спускайся вниз. Що там знайдеш - усе твоє. Це я тобі в придане даю.

- Я повернуся за Вами і заберу до свого палацу.

Віщунка лише посміхнулася і у відповідь промовила:

- Завжди залишайся такою ж доброю і чесною, і життя у тебе буде радісним.

Хотіла Марійка ще раз їй подякувати, озирнулася - ні хатинки, ні самої бабусі вже не було.

Пішла дівчинка через ліс до рідного палацу. Але вдягнена вона була у просте платтячко та в хустинку, тому ніхто її не впізнав.

- Пустіть мене, - благала Марійка, - я несу королю те, що дорожче за срібло і золото.

Доповіли про це королю, і він наказав впустити дівчинку. Запропонував їй шматочок хліба.

- Ось тільки солі у нас немає, - сумно додав він.

- Сіль є у мене! - вигукнула мала і дістала мішечок, посолила хліб, а решту віддала королю.

- Сіль! - зрадів король. - Ох, миле дитя, який цінний подарунок ти мені принесла! Як тобі віддячити? Що хочеш проси, нічого не пошкодую.

- Мені нічого не потрібно, люб'язний татусю, тільки любіть мене, як любите сіль, - відповіла Марійка і скинула з голови хустинку.

Побачив король свою улюблену донечку, трохи свідомість не втратив, став благати, щоб вона його вибачила. А Марійка обіймає батька, просить старе забути.

Розлетілася по всьому королівству радісна новина. Кожному, хто приходив, дівчинка давала трішки солі. Скільки віддасть, стільки в мішечку і прибуде.

На radoшах король оголосив Марійку королевою. Святкування проходило надворі. Відчула Марійка південний вітер, пригадала слова мудрої віщунки, попередила батька і вирушила дорогою.

Ось позаду три долини, три гори. Ось і земля розступилася. Спустилася вона вниз, бачить – все блищить, іскриться, наче крижане. Раптом назустріч дівчинці вистрибнули гномики, вітають її:

– Добридень, королево, ми на тебе давно чекаємо! Наша господиня наказала показати тобі все соляне королівство, адже воно тепер твоє!

– Що це за дивовижні квіти навколо? – запитала та. – Скільки живу, такої краси не бачила.

– Все це – сіль, – відповіли їй крихітки.

– Невже? Хіба сіль росте? – здивувалася королева. – Як шкода порушувати таку красу і брати її звідси!

Але гномики сказали, що скільки вона солі візьме, стільки ж її і прибуде. Марійка низько вклонилася маленьким чоловічкам, щиро подякувала і вибралася на поверхню, але вхід до соляного королівства назавжди залишився для неї відкритим.

Дівчина повернулася додому і розповіла батькові про те, що бачила і чула. Старий король зрозумів, яке багатство дала його доньці в придане мудра віщунка.

Марійка ніяк не могла забути свою добру бабусю. Вирушили вони з батьком по неї. Весь ліс об'їздили каретою, та марно.

Всі навколо були вдячні Марійці за доброту та щирість і зрозуміли, що сіль – це справжній скарб.